

๑๐ ทรงธรรม ดุจ แสงเทียน

สมชาย สุภธาตา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำภาควิชาการบัญชี

คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

บทคัดย่อ

บทความนี้ได้กล่าวถึงพระราชจริยวัตรและพระราชกรณียกิจน้อยใหญ่ ซึ่งแต่เดิมทรงเป็นธรรมิกราชา สมบูรณ์ด้วยทศพิธราชธรรมของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช นอกจากนี้บทความนี้ยังแสดงถึงพระปรีชาสามารถของพระองค์ท่านในเรื่องเกี่ยวกับการจัดการทางธุรกิจและการบัญชี ซึ่งได้วางแบบอย่างการจัดการทางธุรกิจที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมและเศรษฐกิจ อันเป็นพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้นอันหาที่สุดมิได้

คำสำคัญ: การจัดการธุรกิจตามแนวพระราชดำรัส การบัญชีตามแนวพระราชดำรัส ทศพิธราชธรรม

Royal Virtuous as Candlelight

Somchai Supphatada

Assistant Professor of Department of Accounting,
Thammasat Business School, Thammasat University

ABSTRACT

This article demonstrates the ten royal virtues of the king through behavior and various royal duties of His Majesty King Bhumibol Adulyadej. This article also presents abilities of His Majesty the King about business management and accounting by providing models of business management that society and economy have abundantly benefited from these models.

Keywords: Business Management following Speeches of His Majesty the King, Accounting Following Speeches of His Majesty the King, The Ten Royal Virtues

พระปฐมบรมราชโองการ

ทรงประกาศ	วันแรก	ครองโดยธรรม
ทรงธรรมนำ	เป็นแบบอย่าง	เพื่อปวงชน
ทรงมุ่งมั่น	เหน็ดเหนื่อย	ทุกแห่งหน
ทรงเป็นพ่อ	ของทุกคน	บนแผ่นดิน

เมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม พ.ศ. 2493 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ทรงประกาศพระปฐมบรมราชโองการว่า “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม” ตลอดระยะเวลาของรัชสมัยพระองค์ พระราชจริยวัตรและพระราชกรณียกิจน้อยใหญ่ล้วนแสดงถึงความเป็นธรรมราชา ซึ่งสมบูรณ์ด้วยทศพิธราชธรรม¹ ทั้ง 10 ประการ กล่าวคือ

1. ทาน พระองค์ทรงบำเพ็ญทานบารมีมากมายจนเหลือที่จะพรรณาน่าได้สุดสิ้น ครบถ้วนทั้งสองประการ คือ “ธรรมทาน” โดยได้พระราชทานพระบรมราโชวาทแผ่ด้วยคติธรรม เป็นเครื่องเตือนใจในเรื่องต่างๆ แก่พสกนิกรตามสถานะและวโรกาสอยู่เสมอ นอกจากธรรมทานแล้ว “อามิสทาน” หรือ “วัตถุทาน” ทรงมีพระเมตตาคุณในพระราชหฤทัยเป็นล้นพ้น ได้พระราชทานพระราชทรัพย์และวัตถุสิ่งของต่างๆ เพื่อแก้ความทุกข์ยากขาดแคลนทางกายให้แก่พสกนิกรเสมอมา

2. ศีล พระองค์ทรงเคร่งครัดในการรักษาศีลและทรงมีน้ำพระทัยนับถือพระพุทธรศาสนา โดยบริสุทธิ์ ดังจะเห็นได้จากการเสด็จออกทรงผนวชด้วยอายุ 27 ขวบของพระภิกษุในบวรพุทธศาสนา เมื่อวันที่ 22 ตุลาคม พ.ศ. 2499 ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม เมื่อทรงผนวชแล้วได้เสด็จมาประทับรักษาศีลตามพุทธบัญญัติ ณ วัดบวรนิเวศวิหาร และเมื่อทรงลาผนวชแล้ว พระองค์ยังคงเสด็จมาประทับเสนาภิษัตริฐานเป็นครั้งคราว เมื่อ

ทรงลาผนวชมาอยู่พระราชฐานแห่งพระมหากษัตริย์ธิราชแล้ว พระองค์ยังทรงประพฤติอยู่ในศีลโดยบริสุทธิ์ กล่าวคือ ทรงประพฤติพระราชจริยาในทางพระวรกายและในทางพระวาจาให้สะอาดงดงามถูกต้องอยู่เป็นนิจ

3. บริจาค ด้วยเหตุที่พระองค์ทรงยึดถือประโยชน์และความเจริญของชาติ ศาสนา เป็นสำคัญรวมทั้งประโยชน์สุขของพสกนิกรสำคัญยิ่งกว่าพระองค์เอง พระราชกรณียกิจนานับการจึงเป็นไปเพื่อความวัฒนา และประโยชน์สุขของชาวไทยและสถาบันดังกล่าว ในงานทูลเกล้าฯ ถวายพระพรเสียดพระราชนิพนธ์และสิ่งของจำนวนมากมาย เพื่อดับความทุกข์ยากของพสกนิกรในยามประสบภัยพิบัติสละพระราชทรัพย์เพื่อพัฒนาการศึกษาให้แก่เยาวชนไทย โดยโปรดให้มีโครงการจัดตั้งโรงเรียนในถิ่นยากจนต่างๆ โครงการสวนกุหลาบไทยสำหรับเยาวชน และทุนอานันทมหิดล เพื่อส่งนักเรียนไทยไปศึกษาต่างประเทศ เป็นต้น

4. ความซื่อตรง ทศพิธราชธรรมข้อที่สี่ คือ อาชชวะ หรือความซื่อตรงต่อหน้าที่ และจริงใจต่อพสกนิกร พระองค์ได้ทรงรักษาสัจจะที่ได้พระราชทานให้แก่พสกนิกรอย่างสมบูรณ์สม่ำเสมอ พระองค์ไม่เคยทรงทอดทิ้งพสกนิกรด้วยทรงถือเอาความทุกข์เดือดร้อนของพสกนิกรเป็นความทุกข์เดือดร้อนของพระองค์เอง ไม่ว่าจะสิ่งใดอันจะยังความทุกข์สงบบมาสู่พสกนิกร พระองค์จะทรงปฏิบัติและการสิ่งใดที่ทรงมีพระราชประสงค์ให้พสกนิกรประพฤติปฏิบัติตาม ทรงพระราชทานกระแสพระราชดำรัสชี้แจงถึงเหตุและผลให้เข้าใจ พสกนิกรผู้ปฏิบัติจึงปฏิบัติด้วยเห็นประโยชน์แห่งผลของการปฏิบัตินั้น ปฏิบัติด้วยความเต็มใจและด้วยความซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณ มิใช่ด้วยความกลัวเกรงพระบรมเดชานุภาพ

5. ความอ่อนโยน พระองค์ทรงมีพระราชอัธยาศัยอ่อนโยนเพียบพร้อมทุกประการ ไม่ว่าจะจะเป็นความอ่อนโยนในความหมายทางโลกหรือความหมายทางธรรม ในความหมาย

¹ ผู้สนใจสามารถศึกษาอ่านรายละเอียดเพิ่มเติมได้จากหนังสือ “ทศพิธราชธรรมแห่งรัชกาลที่ 9” เรียบเรียงโดย โรม บุนนาค สำนักพิมพ์สยามบุ๊คส์ (2553)

ทางโลก คือ ความอ่อนโยนต่อบุคคลอื่นในสังคมอันเป็นมารยาทที่บุคคลในสังคมจะพึงปฏิบัติต่อกัน ส่วนความอ่อนโยนในทางธรรมนั้น หมายถึงความสามารถอ่อนอ่อนผ่อนตาม น้อมไป หรือเปลี่ยนไปในทางแห่งความดี ทำให้เกิดการผสมผสานกันอย่างดีในทางการงานและบุคคลแก่บุคคลทุกระดับชีวิต พระองค์ทรงเข้าถึงธรรมะในข้อนี้เป็นอย่างดีและอย่างถ่องถ้วนทุกระดับชั้น ชั้นแรก คือ ความอ่อนโยนทางพระวรกาย ชั้นที่สอง คือ ความอ่อนโยนทางพระวาจา ชั้นที่สาม คือ ความอ่อนโยนนิมิตทางจิตใจ และสติปัญญา ทรงเข้าพระทัยในธรรมะของชีวิตอย่างลึกซึ้งที่ว่า แต่ละชีวิตย่อมมีหน้าที่หลายอย่าง พระองค์จึงทรงมีสัมมาคารวะอ่อนน้อมแด่ผู้เจริญโดยวัยและเจริญโดยคุณ และมีพระราชอัธยาศัยอ่อนโยนต่อบุคคลที่เสมอพระองค์ และต่ำกว่า ไม่เคยทรงดูหมิ่น การที่ทรงวางพระองค์เช่นนี้ จึงก่อให้เกิดความสุขความเจริญแก่บ้านเมือง และความปิติศรัทธาแก่ชาวไทยอย่างไม่มีอะไรจะเปรียบ

6. ความพากเพียร พระองค์ทรงประกอบด้วยพระราชอุตสาหะวิริยภาพเป็นอย่างยิ่ง ไม่ทรงหมกมุ่นในความสำราญและการปรนเปรอ ทรงพอพระราชหฤทัยในการเสด็จพระราชดำเนินออกทรงเยี่ยมเยียนราษฎรในท้องถิ่นต่าง ๆ แม้นในถิ่นทุรกันดารและห่างไกล ขวางกั้นด้วยเขาน้ำกว้างใหญ่ ป่าทึบ หรือเขาสูง สุดสายตาเพื่อเห็นพระทราบบถึงความทุกข์สุขของราษฎร ด้วยพระเมตตาพระกรรมของพระองค์เอง เมื่อทรงทราบแล้วก็มีแต่ทรงนั่งนอนพระราชหฤทัย แต่ได้ทรงมีพระราชดำริริเริ่มสิ่งต่าง ๆ เพื่อขจัดความทุกข์เดือดร้อนของราษฎรทั้งในด้านการอาชีพ ชีวิตความเป็นอยู่ สุขภาพอนามัย การศึกษาและอื่น ๆ ด้วยพระราชอุตสาหะวิริยภาพ เช่นนี้ พระองค์จึงทรงจัดความขัดข้องความยากจนที่แสนหลายให้แก่ราษฎรได้โดยทั่วกัน

7. ความไม่โกรธ พระองค์ทรงบำเพ็ญอุกโกธะบารมีหรือความไม่โกรธ ซึ่งเป็นที่ประจักษ์ใจทั้งในหมู่ประชาชนชาวไทย และในนานาประเทศมาเป็นเวลาช้านาน แม้มิเหตุอันควรหรือสิ่งใดที่พระองค์ทรงพิโรธยังทรง ช่มพระทัยให้สงบได้โดยสิ้นเชิง อย่างที่ปุถุชนน้อยคนนักจะทำได้ ดังเหตุการณ์ที่

เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2505 เป็นต้น ซึ่งยังตราตรึงอยู่ในความทรงจำของผู้ตามเสด็จทุกคน

วันนั้นวันที่ 27 สิงหาคม พ.ศ. 2505 เป็นวันแรกที่ทรงย่างพระบาทสู่ดินแดนออสเตรเลีย ทรงไปด้วยความเหน็ดเหนื่อยจากการเสด็จเยือนมาสามประเทศแล้ว จากรถพระที่นั่งขณะเสด็จไปยังที่ประทับ ทรงทอดพระเนตรเห็นชายคนหนึ่งชูป้ายเป็นภาษาอังกฤษว่า "โง่" พระองค์ แต่ก็มิได้ทรงหันไหวด้วยทรงพิจารณาเห็นว่า เป็นการกระทำของคนเพียงคนเดียว มิใช่ประชาชนทั้งประเทศ จึงทรงแยมพระสรวลและโบกพระหัตถ์ให้แก่ประชาชนอื่น ๆ ที่เฝ้าร้องรับเสด็จไปตลอดทาง ต่อมาที่นครซิดนีย์เหตุการณ์อย่างเดียวกันได้เกิดขึ้นอีก โดยกลุ่มคนที่ได้รับการสนับสนุนจากลัทธิการเมืองต่อต้านรัฐบาลไทย เริ่มจากการชูป้ายข้อความขับไล่ผู้เผด็จการเมืองไทย ในทันทีที่รถพระที่นั่งแล่นเข้าสู่ใจกลางเทศบาล ซึ่งจัดไว้เพื่อรับเสด็จ ติดตามด้วยผู้ปลุมนำข้อความขับไล่ผู้เผด็จการเมืองไทย และกล่าวหารัฐบาลไทยว่าเป็นฆาตกรฆ่าผู้บริสุทธิ์ ใบปลิวนี้ไปรยลงมารอบพระองค์ขณะที่ตรัสตอบขอjoinนายกเทศมนตรี และประชาชนกลางเวที แต่พระองค์ยังคงตรัสต่อไปเสมือนมิได้มีสิ่งใดเกิดขึ้น

เพียงเท่านั้นยังไม่พอ เมื่อเสด็จต่อไปยังเมืองเมลเบิร์นเพื่อทรงรับการถวายปริญญานิติศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ พระองค์ยังทรงถูกโห่ฮาป่าจากกลุ่มนักศึกษา ซึ่งไม่สุภาพทั้งท่าทางและการแต่งกาย และเมื่ออธิการบดีกล่าวสดุดีพระเกียรติคุณของพระองค์ นักศึกษากลุ่มเดิมได้โห่ฮาป่ากลบเสียงสดุดีเสีย แม้เมื่อเสด็จพระราชดำเนินไปเพื่อตรัสตอบ คนกลุ่มนี้ยังโห่ฮาป่าขึ้นอีก แต่พระองค์คงมีสีพระพักตร์เรียบเฉย ซ้ำยังทรงหันมาเปิดพระมालาที่ทรงคู่กับฉลองพระองค์ครุยโค้งคำนับคนกลุ่มนั้นอย่างสุภาพพร้อมกับตรัสด้วยพระสุรเสียงที่ราบเรียบมีใจความว่า "ขอใจท่านทั้งหลายเป็นอันมากในการต้อนรับอันอบอุ่นและสุภาพเรียบร้อย ที่ท่านแสดงต่อแขกเมืองของท่าน" เสียงฮาป่าเงียบลงทันที นักศึกษากลุ่มนี้ได้พ่ายแพ้แก่อุกโกธะหรือความไม่โกรธของพระองค์โดยสิ้นเชิง ครั้นถึงเวลา

เสด็จกลับ ทุกคนในกลุ่มพร้อมใจกันยื่นคอยส่งเสด็จด้วย
สีหน้าเจื่อน ๆ บ้าง ยิ้มบ้าง โบกมือและปรบมือให้บ้างจน
รถพระที่นั่งแล่นไปจนลับตา

8. ความไม่เบียดเบียน พระองค์ทรงบำเพ็ญอุทเทสิก
บารมี คือไม่เบียดเบียนให้ผู้อื่นลำบาก ไม่ก่อทุกข์ยากให้แก่
ผู้ใดแม้จนถึงสรรพสัตว์ ด้วยเห็นเป็นของสนุกเพราะอำนาจ
แห่งโมหะหรือความหลง ไม่ทำร้ายรังแกมนุษย์และสัตว์เล่น
เพื่อความบันเทิงใจแห่งตน ในส่วนที่เกี่ยวกับสรรพสัตว์
พระองค์ไม่เคยทรงกระทำการใดให้เป็นที่ทุกข์ยากเจ็บปวด
ไม่เคยมีแม้แต่ครั้งเดียวที่จะเสด็จออกประพาสป่าล่าสัตว์
ตัดชีวิต จะมีก็แต่การพระราชทานชีวิตให้เท่านั้น ในรูป
ของโครงการพระราชดำริต่าง ๆ ที่เป็นไปเพื่อการอนุรักษ์ป่า
อนุรักษ์แหล่งน้ำและอนุรักษ์สัตว์ เช่น โครงการอนุรักษ์ป่า
และสัตว์ป่า เป็นต้น การบำเพ็ญอุทเทสิกบารมีของพระองค์
จึงปกป้องคุ้มครองชีวิตไม่ว่ามนุษย์หรือสรรพสัตว์ทุกชีวิต
บนผืนแผ่นดินไทย ให้ดำรงอยู่ได้ด้วยความสุขสงบและ
ร่มเย็น

9. ความอดทน ทรงมีพระขันติธรรมเป็นยอดเยี่ยม
อย่างหาผู้ใดเสมอเหมือนมิได้ บางครั้งเป็นเรื่องยากยิ่งสำหรับ
พระองค์ที่จะทรงอดทนได้ แต่พระองค์ยังทรงอดทนรักษา
พระราชหฤทัย พระวาจา พระวรกาย และพระอหังการให้
สงบเรียบร้อยงดงามได้ในทุกสถานการณ์ ทรงอดทนต่อ
โลกะ ดังจะเห็นได้ว่าพระองค์ไม่เคยมีพระวาทะประสงค์สิ่งใด
จากผู้ใด แม้สิ่งของที่นำมาถวายหากมากเกินไปก็ทรงรับ
เช่น รัฐบาลในสมัยหนึ่งจะถวายรถพระที่นั่งคันใหญ่เป็น
พิเศษเพื่อให้สมพระเกียรติยศ แต่พระองค์กลับมีพระราชดำริ
ว่ารถพระที่นั่งน่าจะเป็นรถคันใหญ่พวประมาณและราคา
ไม่แพงนัก เพื่อจะได้สงวนเงินไว้พัฒนาประเทศได้อีกส่วนหนึ่ง
เป็นต้น ทรงอดทนต่อความทุกข์เวทนา ความลำบาก
ตรากตรำพระวรกายต่าง ๆ เพื่อทรงบำบัดทุกข์บำรุงสุข
ให้แก่พสกนิกรทุกชั้นชน ทรงอดทนต่อความหวาดหวั่น
ภัยอันตรายต่าง ๆ ดังเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2510
เป็นต้น ซึ่งในขณะนั้นผู้ก่อการร้ายกำลังฮึกเหิม พระองค์ก็

มิได้ทรงทอดทิ้งทหารตำรวจ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
มิได้ทรงกลัวเกรงภัยอันตรายใด ๆ ได้เสด็จขึ้นเฮลิคอปเตอร์
พระที่นั่งไปบินสำรวจเหนือจุดช่องสุ่มของผู้ก่อการร้าย ซึ่ง
เป็นจุดที่เฮลิคอปเตอร์ของทางราชการเคยยิงตีลงมาแล้ว
ไม่เพียงเท่านั้น ยังทรงให้เฮลิคอปเตอร์รับทหารผู้บาดเจ็บ
ออกมารับการรักษาพยาบาลได้ทันทั่วทั้งด้วย และแม้ในขณะที่
ที่พายุฝนกระหน่ำอย่างหนัก พระองค์ก็ยังเสด็จฝ่าสายฝน
ไปเพื่อทรงเยี่ยมทหารตำรวจ เปรียบเสมือนวิฤตนั้นด้วย
ขันติบารมีของพระองค์เช่นนี้ คงให้ราษฎรไม่ว่าจะอยู่ใน
สภาวะทุกข์ยากทรมานดารงชีวิตอยู่ในภัยอันตรายเพียงใด
ยังเกิดความรู้สึกที่เสมออยู่ เขาก็ได้ถูกทอดทิ้งให้ว่าแห้ว
ผจญชะตากรรมอยู่เพียงลำพัง หากยังมีองค์พระประมุขที่จะ
เสด็จมาประทับเคียงข้าง และแผ่พระบารมีคุ้มครองให้เขา
รอดพ้นจากภัยอันตรายทั้งมวล

10. ความไม่คลาดธรรม พระองค์ทรงบำเพ็ญอุทเทสิก
คือ ความเที่ยงธรรมได้อย่างสมบูรณ์ยิ่ง ซึ่งความเที่ยงธรรม
ในที่นี้ หมายถึง ความตรงตามความถูกต้อง หรือความ
ไม่ผิดนินเอง พระองค์ทรงปฏิบัติพระองค์ถูกต้องตาม
ข้อดีของราชประเพณีทุกประการ ไม่เคยทรงประพฤติผิดจาก
ราชจรรยาวัตรนิติศาสตร์และราชศาสตร์ ทรงปฏิบัติ
พระองค์ได้อย่างงดงาม ไม่มีความบกพร่องให้เป็นที่เสื่อมเสีย
พระเกียรติยศได้เลย ทรงรักษาพระราชหฤทัยได้บริสุทธิ์
ปราศจากกิเลสทั้งมวล จึงมิได้ทรงหวั่นไหวต่ออำนาจแห่ง
อดีตใด ๆ อันมีความรัก ความชัง ความโกรธ ความกลัว
และความหลง เป็นต้น จึงไม่มีอำนาจใดที่อาจน้อมพระองค์
ให้ทรงประพฤติทรงปฏิบัติไปในทางที่มิหวังมองไม่สมควร
หรือคลาดเคลื่อนไปจากความยุติธรรม ทรงอุปถัมภ์ยกย่อง
ผู้ควรอุปถัมภ์ยกย่อง ทรงบำราบคนมีความผิดควรบำราบ
โดยทรงที่เป็นธรรม และในพระราชฐานะแห่งองค์พระประมุข
ของชาติไทยในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งต้องมีพรรคการเมือง
ทั้งรัฐบาลและฝ่ายค้าน พระองค์ได้ทรงดำรงอยู่ในความ
ยุติธรรม ทรงเป็นหลักชัยของพรรคการเมืองทุกพรรค

ในด้านพระราชภารกิจต่าง ๆ ทรงปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง ไม่มีผิด ด้วยทรงสดับรับฟัง ทรงศึกษา ทรงแสวงหา ความรู้ความถูกต้องทั้งจากบุคคล ตำรา จากการศึกษา สอบค้นด้วยพระองค์เอง และทรงนำมาประมวลใคร่ครวญ ด้วยพระปัญญา ความรู้ที่ทรงได้จึงเป็นความรู้ที่ชัดแจ้งและ ถูกต้อง ในการพัฒนาประเทศทรงพัฒนาอย่างถูกต้อง คือ ทรงพัฒนาประเทศไปพร้อม ๆ กับการพัฒนาประชาชน โดยทรงแนะนำตรัสสอนด้วยพระองค์เองและผ่านโครงการ พระราชดำริต่าง ๆ เป็นต้น นอกจากนี้ในการพัฒนาแต่ละ ท้องถิ่น พระองค์ยังได้ทรงศึกษาถึงภูมิประเทศ ลมฟ้าอากาศ ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณีความเป็นอยู่และความ ต้องการที่แท้จริงของประชาชน การพัฒนาของพระองค์จึง เป็นการพัฒนาด้วยความเข้าใจ เหมาะสมและเหมาะสมแก่ ความจำเป็นของท้องถิ่นนั้น ๆ การพัฒนาโดยวิธีทางที่ถูกต้อง นี้เองทำให้การพัฒนาประเทศได้ผลไม่สูญเปล่า สามารถช่วย ให้ไพร่ฟ้าหน้าใสได้โดยทั่วหน้ากันสมดังพระราชประสงค์ ทั้งนี้ก็ด้วยการบำเพ็ญอริโรธนะของพระองค์นั่นเอง

พระปรีชาญาณทางด้านการบริหารจัดการ

ขาดทุน	คือกำไร	ชวนให้คิด
ท่านสะกิด	การจัดการ	ต้องระมัดระวัง
ทรงวางแนว	ความเป็นธรรม	ความโปร่งใส
น้อมนำไป	ใช้ให้เป็น	ยังอินเฮย

เมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม พ.ศ. 2540 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ทูลเกล้าฯ ถวายปริญญาบริหารธุรกิจดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ (สาขาวิชาการจัดการ) แต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ ใจความสรุปในคำประกาศราชสดุดีเฉลิมพระเกียรติคุณมีดังนี้

“...พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงประยุกต์ทฤษฎีการบริหารเข้ากับภาวะปัญหาของไทยได้อย่างสมบูรณ์ งานที่เห็นผลเกี่ยวกับด้านบริหารนี้เป็นการริเริ่ม และเป็น

แบบอย่างที่มีประโยชน์อย่างยิ่งต่อการเรียนการสอนวิชาการจัดการ ดังจะประมวลไว้โดยสังเขป ดังนี้

1 ทรงพระราชทานคติพจน์ที่ว่า สิ่งที่เราเรียกเป็นกำไรของเรา หรือ “Our Loss is Our Gain” ในคัมภีร์ขงจื๊อ มีความหมายแย้งกันอยู่ในตัวเอง ทำให้เข้าใจผิด การจดจำ และช่วยสะกิดเตือนให้นักธุรกิจไม่คิดอย่างสั้นถึงแต่เพียงผลตอบแทนทางตรงของตนเพียงอย่างเดียวเท่านั้น หากแต่รู้จักคิดถึงการลงทุน ซึ่งในขั้นต้นนั้นตนจะเป็นฝ่ายต้องเสีย แต่ส่วนรวมเป็นฝ่ายได้และเรื่อส่วนรวมดีขึ้นหรือพัฒนาขึ้น ผลดีนั้นจึงกลับมาตอบแทนธุรกิจอีกทอดหนึ่ง... เป็นแนวทางสำหรับการบริหารธุรกิจ ในศตวรรษใหม่ ซึ่งจะยึดหลักการประกอบการที่ยั่งยืนแทนหลักการสร้างกำไรสูงสุดดังที่เป็นมา

2 โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริเป็นกรณีตัวอย่างที่ทรงคุณค่าสำหรับการศึกษา ประการแรก ได้แก่ การบริหารองค์กร ซึ่งมีลักษณะ “การยึดงานเป็นหลัก” ประการที่สอง การบริหารงานอาศัยการปรึกษาหารือ และการมีส่วนร่วม อีกประการหนึ่ง การบริหารโครงการฯ ประกอบด้วยการติดตามประเมินผล ซึ่งกระทำอย่างครบวงจรในทุกระดับ พระราชกรณียกิจในส่วนหลังนี้ เรียกว่า Performance Auditing เป็นสิ่งที่โครงการฯ ได้ปฏิบัติเป็นตัวอย่างให้เห็นมาช้านานแล้ว

3 พระองค์ทรงวางรากฐานการพัฒนาความสามารถของชาวชนบททางด้านธุรกิจควบคู่ไปกับด้านเกษตรกรรม ทรงวาง “ทฤษฎีใหม่” ซึ่งผนึกกลวิธีการผลิต การตลาด การจัดหาเครื่องจักรและวัตถุดิบ ตลอดจนการลงทุน สำหรับเป็นต้นแบบการพัฒนาความเป็นอยู่ของชาวชนบท ทรงมีข้อสังเกตว่า ชาวชนบทไม่ใคร่สนใจการบัญชี จึงทรงเน้นให้ชาวบ้านทำบัญชีการลงทุนการใช้จ่ายต่าง ๆ เพื่อให้ทราบถึง ต้นทุน กำไร สามารถปรับราคาให้สอดคล้องกับการตลาดด้วย ทรงพระราชดำริให้นักวิชาการคิดค้นวิธีการทำบัญชีรูปแบบใหม่ ซึ่งชาวบ้านจะสามารถเรียนรู้และปฏิบัติได้สะดวก

นอกจากนี้ อีกหนึ่งกระแสพระราชดำรัสที่นิยมนำมาเผยแพร่ด้านการบริหารจัดการ คือ **“การจะทำให้บ้านเมืองมีความสงบเรียบร้อย ด้วยการทำให้ทุกคนเป็นคนดีนั้นทำไม่ได้ แต่การทำให้บ้านเมืองเกิดความสงบได้ ด้วยการส่งเสริมคนดีให้ได้มีโอกาสปกครองบ้านเมืองและป้องกันคนไม่ดี ไม่ให้มีอำนาจ ไม่ให้ก่อความเดือดร้อนวุ่นวายได้”**² นี้คือพระราชประสงค์ที่ต้องการให้คัดเลือกคนดี มาสู่ตำแหน่งบริหารระดับสูง ซึ่งเป็นแนวคิดที่ทุกองค์กรควรน้อมนำไปปฏิบัติสำหรับเป็นหลักเกณฑ์ในการการทำ Succession Planning เชิงรุก เพื่อให้เกิดความยั่งยืนในระยะยาว

ดังนั้น การแสดงออกถึงความจงรักภักดีต่อพระองค์ ต้องกระทำตามแนวทางคำสอนที่พระองค์ทรงให้ไว้ การมีแต่เจ้าให้โศกาอาดูรไม่เกิดประโยชน์อันใด ช่วงเวลานี้ประชาชนชาวไทยต้องเข้มแข็งทำหน้าที่ตรวจสอบตรวจตรา เป็นหูเป็นตาให้ประเทศชาติ เพื่อให้ผู้ดำรงตำแหน่งโดยเฉพาะผู้นำประเทศต้องเป็นคนดี กอปรด้วยธรรมาภิบาล การที่เราปล่อยปละละเลยโดยถือว่าธุระไม่ใช่ไม่นำพาต่อต้านคนไม่ดีขึ้นมาเป็นผู้บริหารทั้งภาครัฐ ภาครัฐวิสาหกิจ และภาคเอกชนถือเป็นการบั่นทอนทำลายประเทศชาติโดยทางอ้อมอย่างไม่รู้ตัว เพราะคนไม่ดียอมเข้ามาบริหารเพื่อประโยชน์ส่วนตนโดยมีผลประโยชน์ทับซ้อนจนก่อให้เกิดความวุ่นวาย ดังที่พวกเราได้ประสบพบเห็นกันมาโดยตลอด

พระบรมราชประสงค์แห่งเทียน

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีความรู้อย่างแตกฉานในทฤษฎีการประพันธ์ ทรงเป็นผู้มีงานด้านการประพันธ์ทำนองเพลงสากลของเมืองไทย โอบอ้อมทรงใส่คอร์ดดนตรีที่แปลกใหม่และซับซ้อนทำให้เกิดเสียงประสานที่เข้มข้น

ในดนตรี เมื่อประกอบกับลีลาจังหวะเด่นรำที่หลากหลาย ทำให้ทรงพระราชนิพนธ์เพลงบรรเลงได้อย่างไพเราะ นอกจากนี้ พระองค์ทรงมีจินตนาการสร้างสรรค์ไม่ซ้ำแบบใคร ผู้ใดและแปลกใหม่อยู่ตลอดเวลา ทรงเป็นผู้ที่การประพันธ์เพลงในเมืองไทยด้วยระบบแบบสากลสิบสองเสียง (Chromatic Scale) ที่มีตัว 7 โน้ตหลักกับ 5 ตัวโน้ตครึ่งเสียง (แฟลช-b, ชาร์ป #) ซึ่งเดิมนักประพันธ์เพลงนำเอาเพียงส่วนใหญ่นิยมประพันธ์เพลงด้วยระบบตัวโน้ตครึ่งเสียง (Pentatonic Scale) ที่เป็นส้อมเสียงสำเนียงแบบไทย ๆ ดั้งเดิม (ไม่มีตัวโน้ตครึ่งเสียง)

สำหรับเพลงประพันธ์ขึ้นชื่อ **“Candlelight Blues”** เป็นเพลงพระราชนิพนธ์เพลงแรก ทรงพระราชนิพนธ์ในเดือนเมษายน พ.ศ. 2489 ขณะทรงพระราชอิสริยยศเป็นสมเด็จพระอนุชาธิราช และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าจักรพันธ์เพ็ญศิริ (ขณะดำรงพระยศเป็นหม่อมเจ้าจักรพันธ์เพ็ญศิริ จักรพันธุ์) นิพนธ์คำร้องภาษาไทย แต่งเทียนเป็นเพลงพระราชนิพนธ์ในวังทำนอง บลูส์ แม้จะเป็นเพลงพระราชนิพนธ์เพลงแรก แต่น้องจากพระองค์ท่านทรงมีพระราชประสงค์ที่จะทรงแก้ไขทำนองและคอร์ดบางตอนให้ดีกว่าเดิม³ จึงยังไม่ทรงโปรดเกล้าฯ พระราชทานให้นำออกบรรเลง ต่อมาในปี พ.ศ. 2490 ทรงโปรดเกล้าฯ พระราชทานให้นำออกบรรเลงเป็นครั้งแรก จากนั้นในปี พ.ศ. 2496 นางสาวสดใส วานิชวัฒนา (รองศาสตราจารย์ สดใส พันธุมโกมล) ได้ประพันธ์คำร้องภาษาอังกฤษถวาย จวบจนกระทั่งปัจจุบัน เพลงนี้ยังคงเป็นบทเพลงที่พระองค์ทรงมีพระราชประสงค์แก้ไขให้ดีขึ้นกว่าเดิมอย่างต่อเนื่องตลอดเรื่อยมาจวบจนท่านเสด็จสวรรคต⁴

² พระบรมราชโองการในพิธีเปิดงานชุมนุมลูกเสือแห่งชาติ ณ ค่ายลูกเสือวชิราวุธ จังหวัดชลบุรี เมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2512
³ เพลงบรรเลงเทียนเป็นเพลงที่ทรงใช้โน้ต 12 เสียง ซึ่งลักษณะที่โน้ตต่ำและซับซ้อนมาก ในขณะที่เพลงอื่น เช่น เพลงมหาจุฬาลงกรณ์ ทรงใช้โน้ตแค่ 5 เสียงพ้องกับดนตรีไทย สำหรับเพลงยุงทองทรงใช้โน้ตเพิ่มมาอีกหนึ่งเป็น 6 เสียง
⁴ จากรายการ Line อกนก ช่วง “ตามรอยเท้าพ่อ” ของ รศ.ดร.ภาธร ศรีกรานนท์ ออกอากาศเมื่อ 20 พฤศจิกายน 2559

พระอัจฉริยภาพด้านดนตรีของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่สะท้อนถึงการทรงธรรมอย่างลึกซึ้งในพระองค์ท่านปรากฏชัดในบทเพลงพระราชนิพนธ์เพลงบทแรกนี้ หากท่านลองพิจารณาตามเนื้อหาในเพลงจะพบว่าพระองค์ทรงแสดงหลักสัจธรรมที่ตรงกับคำสอนพระบรมศาสดา พระองค์ทรงชี้แนะทรงดัก เตือนให้ทุกคนใช้ชีวิตอย่างไม่ประมาทด้วยชีวิตของเราเปราะบางดังแสงเทียนที่อาจดับวูบไปเวลาใดก็ได้

พระองค์ทรงฝากเนื้อหาบทเพลงนี้ไว้ในโลกดนตรี ในท่อนสุดท้ายนั้น ฟังคราใดให้ให้น้ำตาไหลเมื่อพวกเรานึกถึง

การที่ท่านทรงตรากตรำพระราชกรณียกิจอย่างต้อเนื่องจนส่งผลกระทบต่อสุขภาพของพระองค์ท่าน ถึงคราที่ท่านต้องเสด็จสวรรคต ท่านได้สื่อความหมายเป็นนัยในเพลงนิกรของพระองค์ทุกท่านตระหนักถึงความงามของธรรมจักรชีวิตมนุษย์ คือ การเกิด การแก่ การเจ็บ และการตาย

จากคำพ่อที่เคยทรงสอนว่า “การทำดีนั้นทำยากและเห็นผลช้า แต่ก็จำเป็นต้องทำ เพราะหาไม่ความชั่วซึ่งทำได้ง่ายจะเข้ามาแทนที่ และมันพองพูนขึ้นอย่างรวดเร็วโดยไม่ทันรู้สึกตัว แต่ละคนจึงต้องตั้งใจและเพียรพยายามให้สุดกำลังในการสร้างบารมี และสะสมความดี”⁵ พวกเรา

ชื่อเพลง : แสงเทียน

ทำนอง : พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดช

คำร้อง : พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าจรัสพรพันธ์เพ็ญศิริ

จุดเทียนบวงสรวงปวงเทพเจ้า สวามิภักดิ์คำเช่าถึงครวระทมทน
 ใ้อชีวิตหนอล้วนรอความตายทุกคน หลีกไปไม่พ้นทุกข์ทนอาทรร้อนใจ
 ต่างคนเกิดแล้วตายไป ชดใช้เวรกรรมจากจร
 นิจจึงสังขารนั้นไม่เที่ยงเสียงบุญกรรม ทุกคนเคยทำกรรมไว้ก่อน
 เชิญปวงเทวดาข้าไห้ อนุ อพรค้อมไปชีวิตหน้า
 ทนทรมาณมามากแล้วจะกราบลา หนีปวงโรคาที่เบียดเบียน
 แสงแววชีวา ปรีย แสงเทียน เปรียบเทียนสิ้นแสงยามแรงลมเป่า
 ชีพดับอับเฉาเหมือนเงาไร้ดวงเทียน จุดเทียนถวายหมายบนบูชาร้องเรียน
 โรคภัยพิษเบียดเบียน แสงเทียนทานลมพัดโบย
 โรคคุณโรคร้ายแรงโรย หวนโหยอวรณ์อ่อนใจ
 หนึ่งเทียนาทานกันไว้เถิดเกิดเป็นคน ไว้เตรียมผจญชีวิตใหม่
 ขอบุญทำคุณปางก่อนใด ขอบุญค้อมไปชีวิตหน้า
 ทนทรมาณมามากแล้วจะกราบลา
 แสงเทียนบูชาจะดับปลัน
 แสงเทียนบูชาดับลับไป

⁵ พระบรมราชโองการพระราชทาน แก่ผู้สำเร็จการศึกษา ที่โรงเรียนนายร้อยตำรวจ สอนอัมพร เมื่อวันที่ 14 สิงหาคม 2525

ฐ เสด็จ ก้าวสู่ สวรรคาลัย
 ฐ จากไกล เดือนไทย ให้รู้จัก
 ฐ ทรงเป็น ราชนย์ ล้วนประจักษ์
 ฐ พิทักษ์ ปกเกล้า ทั้งกายใจ
 ฐ ทรงธรรม สุขสว่าง ดังแสงเทียน
 ฐ ทรงเจียร รอยธรรม เป็นรอยทาง
 ฐ ทรงทำ แสนเหน็ดเหนื่อย เป็นแบบอย่าง
 ฐ ทรงวาง วิถีธรรม ให้ก้าวตาม

จึงควรรีบเร่งชวนขยายประกอบกิจการงานให้อยู่ในครรลองของคุณงามความดีตลอดเวลา เพื่อฝึกจิตให้คุ้นชินกับการทำความดี เป็นคนดีสมกับการที่ได้เกิดมาเป็นพสกนิกรในรัชสมัยของพระองค์ท่าน

นับแต่วันที่พระองค์เสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติ ตราบจนวันที่พระองค์เสด็จสวรรคต พระองค์ทรงดำเนินตามรอยธรรม ไม่ว่าจะเป็นพระปฐมบรมราชโองการ การปฏิบัติพระองค์ครบบริบูรณ์ตามแนวทางหลักทศพิธราชธรรม การใช้หลักธรรมประยุกต์เชื่อมสู่การบริหารการจัดการ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของสังคมและประเทศชาติ รวมไปถึงการสอดแทรกคติธรรมในบทเพลงต่าง ๆ เป็นต้น ทุกอย่างก้าวที่ท่านทรงพระราชดำเนินทุกสิ่งที่ท่านทรงกระทำสะท้อนเปล่งประกายแสงแห่งธรรมดุจแสงเทียนที่เจิดจ้าสว่างไสวไปทั่ว ในวันนี้ที่แสงเทียนแห่งธรรมที่ท่านทรงจุดไว้ในทุกวโรกาส ย่อมเป็นการแสดงออกถึงปฏิบัติบูชาอย่างสูงสุดเพื่อน้อมถวายแด่พระองค์ท่าน

ขอน้อมสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้นอันหาที่สุดมิได้

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทยและการแปล

สมโภชน์ วีระกุล และชะอำ เมนะสุต. (2557). บทความพระราชนิพนธ์ของในหลวง. สืบค้นเมื่อ เดือนพฤศจิกายน 2557 จาก <http://talk.mthai.com/topic/398016>.
 [Yonhoo Weerakul and Cha-am Menasud. (2014). The royal duties of His Majesty King Rama IX. Accessed in November 2016 from <http://talk.mthai.com/topic/398016>.]

English

Dr.Handy. (2016). The ten royal virtues. Accessed in November 2016 from <http://t-dhamma.org/%E0%B8%97%E0%B8%A8%E0%B8%9E%E0%B8%B4%E0%B8%98%E0%B8%A3%E0%B8%B2%E0%B8%8A%E0%B8%98%E0%B8%A3%E0%B8%A3%E0%B8%A1-%E0%B8%84%E0%B8%B7%E0%B8%AD-%E0%B8%98%E0%B8%A3%E0%B8%A3%E0%B8%A1%E0%B8%AA%E0%B8%B3%E0%B8%AB/>

